

Profesor Jerzy Kołodziejski 1933-2001

Wprowadzenie

„Odszedł człowiek wybitny, ale **Dzieło** jego pozostanie”. Często słyszymy tę sentencję na uroczystościach pożegnań ostatecznych. Zamierzeniem Wydawcy i moim – jako redaktora – była próba udokumentowania tej sentencji w odniesieniu do Profesora Jerzego Kołodziej-skiego, którego pożegnaliśmy w czerwcu 2001 r. Dlatego nietypowa kompozycja tego biuletynu poświęconego pamięci Profesora Jerzego Kołodziej-skiego, zeszytu składającego się z czterech części.

Część I poświęcona jest wspomnieniom o życiu i pracy Profesora opisanym głosami: profesora Andrzeja Stasiaka, który był od wielu, wielu lat ekspresyjnym interlokutorem sporów naukowych obu Profesorów – owocujących świetnymi wspólnymi pracami badawczymi. Drugie wspomnienie jest odtworzeniem wystąpienia Tomasza Parteki na specjalnej sesji Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju poświęconej Profesorowi J. Kołodziej-skiemu. Bartłomiej Kolipiński jest autorem trzeciego tekstu odnoszącego się do drugiej (po nauce) pasji Profesora – działalności społecznej w Towarzystwie Urbanistów Polskich, którego był wieloletnim prezesem.

Część III zawiera teksty autorów blisko związanych z Profesorem w codziennej niemal pracy badawczej i praktyce planistycznej. Andrzej Pyszkowski, którego współpraca z Profesorem dokumentuje ewolucję polskiej regionalistyki – prezentuje swoje ostatnie przemyślenia dotyczące zróżnicowań regionalnych w Polsce. Jest to publikacja istotna ze względu na moment historyczny, kiedy to polskie regiony mają za 2 – 3 lata szansę uczestnictwa w realizacji europejskiej polityki regionalnej, której celem jest umożliwienie lepszej pozycji rozwojowej regionom słabszym czy wymagającym transformacji.

Kolejni autorzy są uczniami Profesora, których Jerzy Kołodziej-ski wypromował na doktorów nauk technicznych, mimo że reprezentują różne zawody: architekt – urbanista, geograf, inżynier chemik, inżynier komunikacji. Tak Profesor realizował swoje postanie interdyscyplinar-

ności warsztatu badawczego współczesnej urbanistyki i regionalistyki. Profesor dopingował do myślenia innowacyjnego, uczytelnienia w przestrzeni znaków czasu istotnych dla współczesnego rozwoju. Charakterystycznym jest także, że prezentowane tutaj przemyślenia doktorów Profesora są głęboko osadzone w empirii i sferze realnej europejskiej i polskiej przestrzeni.

Tomasz Parteka prezentuje doświadczenia dotyczące kreujących się regionów gospodarki, opartej na wiedzy i społeczeństwa informacyjnego. Jest to, w pewnym sensie, kontynuacją wątków zainicjowanych w zeszycie 186 Biuletynu KPZK PAN *Cywilizacja informacyjna a przekształcanie przestrzeni. Zmiany strukturalne metropolii polskich* (1999 r.).

Anna Hołub z pozycji urbanisty, którego życie rozpięte jest między Nijmegen w Holandii a Sopotem, prezentuje kontekst ładu przestrzennego, który był osią myślenia Profesora w nowoczesnej urbanistyce.

Jadwiga i Feliks Pankau, inspirowani jak sądzę, dyskusjami w gronie „Szkoły Profesora” – podejmują bardzo trudny i aktualny wątek myśli planistycznej sprowadzający się do odpowiedzi na pytanie: jak gospodarować w tej części przestrzeni, która ma najwyższą trwałą wartość, a jednocześnie przez swą „wrażliwość” jest najmniej odporna na antropopresję?

Andrzej Tyszecki rozwija wątki badawcze, które z Profesorem wspólnie inicjowaliśmy w latach 90. w proekologicznej strategii zagospodarowania Wisły – WISŁA XXI.

Jadwiga Zatorska-Sadurska dokumentuje postęp wiedzy planistycznej w zakresie respektowania wymagań ochrony środowiska w lokalizacji autostrad w Polsce. Problem ten, ze względu na skalę zamierzeń inwestycyjnych i skutki przestrzenne był istotnym segmentem prac badawczych i eksperckich Profesora, który pełnił, wśród rozlicznych funkcji, także funkcję przewodniczącego Komisji Ocen Oddziaływania na Środowisko przy Ministrze Środowiska. Opracowanie zawiera także postulaty dalszych prac badawczych

Część IV jest powiązana z bardzo ważką motywacją działalności Profesora dotyczącą kreowania znaczenia gospodarki przestrzennej w badaniach i kształceniu kadr. Memoriał profesora Tadeusza Zipsa – wybitnego architekta, planisty i nauczyciela akademickiego, dotyczy rozwoju nauki i kształcenia w polu gospodarki przestrzennej jako dyscypliny naukowej mającej także swoje należne miejsce w funkcjonowaniu instytucji nauki. Tekst ten utrwala działanie Unii Szkół Gospodarki Przestrzennej, której współtwórcami są profesorowie – J. Kołodziejski i T. Zipser. Upowszechnienie tego memoriału w wydawnictwie Komii-

tetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN wydaje się spełnieniem oczekiwań środowiska oraz ciągłości misji profesora J. Kołodziejskiego. Autorytet profesora T. Zipsera dopinguje społeczność uczonych i praktyków do kontynuacji tego **Dzieła**.

Dwa teksty Profesora zawiera część II. Dzieli je 30 lat. Pierwszy tekst jest fragmentem pracy doktorskiej Profesora opublikowanej w Studiach KPZK PAN w 1972 r. Zaskakująca jest aktualność ogólnej koncepcji modelu planu regionalnego zaproponowanej przez Profesora. Z perspektywy 30 lat godne najwyższego uznania jest prekursorskie wtedy ujęcie równoważenia rozwoju („osiągnięcie stanu równowagi”) w regionalnych relacjach ekonomicznych i społecznych. Jakże innowacyjne, a także doktrynalnie nieznośne musiały być wtedy postulaty potrzeby decentralizacji w określaniu struktury zaspokajania potrzeb społecznych. Prezentowana w teście koncepcja wiązania planowania społeczno-ekonomicznego i przestrzennego w jeden układ planowania, obecnie jest realizowana przez samorządy wojewódzkie. Warto także zwrócić uwagę na modele układów funkcjonalnych zagospodarowania przestrzennego (rysowanych własnoręcznie przez Profesora).

Uważny czytelnik dostrzeże, że są to modele gdańskiego regionu zurbanizowanego, którego projektantem planu regionalnego był wówczas mgr inż. arch. Jerzy Kołodziejski. To pole badawcze było zawsze Profesorowi najbliższe i zaowocowało w ostatnich latach badaniami nad mechanizmami kreowania Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego.

Drugi tekst Profesora jest ważnym głosem w strategii rozwoju Polski do roku 2020 – dokumentu sporządzono przez najwybitniejszych naukowców zgrupowanych wokół Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN. Uwarunkowania przestrzenne tej strategii sformułowane przez Profesora są rekapitulacją prac nad największym dziełem Profesora – *Koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju* przyjętą przez rząd i sejm, a opublikowaną obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z 26 lipca 2001 r. (a więc już po śmierci profesora). Dokumenty rządowe nie zawierają nazwisk autorów, lecz myśl, koncepcja ma zawsze autorskie źródło. Cechą źródła jest, że wciąż dostarcza świeżej energii. W tym przypadku tym źródłem energii niechaj będzie:

Życie i Dzieło Profesora

Tomasz Parteka